

PROBUĐENA KULTURNA BAŠTINA
PREBUJENA KULTURNA DEDIŠČINA

PREKOGRANIČNI KULTURNO–POVIJESNI PUT **ČEZMEJNA KULTURNO–ZGODOVINSKA POT**

PREZENTACIJA PROGRAMA SUFINANCIRANJA PREDSTAVITEV PROGRAMA SOFINANCIRANJA

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE POMOČI

Instrument pretpristupne pomoči (IPA) jest novi pravni i finansijski instrument Evropske unije koji je zamijenio nekoliko EU programa pretpristupne pomoći i finansijskih instrumenata za države kandidatkinje ili potencijalne kandidatkinje. IPA se sastoji od pet različitih komponenti:

1. Pomoć u tranziciji i izgradnja institucija;
2. Prekogranična suradnja (s članicama EU i drugim državama prihvatljivima za IPA-u);
3. Regionalni razvoj (razvoj prometa, okoliša i gospodarstva);
4. Razvoj ljudskih resursa (jačanje ljudskih potencijala i borba protiv socijalne isključenosti);
5. Ruralni razvoj.

Države korisnice IPA-e dijele se u dvije kategorije:

- ▶ Države kandidatkinje (Hrvatska, Turska i Bivša jugoslavenska Republika Makedonija) prihvatljive su za svih pet komponenti IPA-e
- ▶ Potencijalne države kandidatkinje zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija uključujući i Kosovo) prihvatljive su samo za prve dvije komponente

IPA priprema države kandidatkinje za upravljanje europskim fondovima koji obuhvaćaju ista područja: Europski fond za regionalni razvoj (ERDF), Kohezijski fond, Europski socijalni fond (ESF), Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD). IPA je primjenjiva na države kandidatkinje i države potencijalne kandidatkinje, kao i na države članice koje dijele prekogranične programe s tim državama. Ovaj novi instrument državama sudionicama na vanjskim granicama omogućava uspostavu zajedničkog programa kojim se upravlja posebnim skupom pravila, stvarajući tako osnovne uvjete za razvoj autentičnih prekograničnih projekata. Operativni program IPA Slovenija – Hrvatska 2007. – 2013. je izrađen u svrhu promicanja prekogranične suradnje između Republike Slovenije i Republike Hrvatske.

INSTRUMENT PREDPRISTUPNE POMOČI

Instrument pretpristupne pomoči (IPA) je nov pravni i finansijski instrument Evropske unije, ki je nadomestil vrsto programov in finančnih instrumentov Skupnosti, namenjenih predpristopni pomoči državam kandidatkam ali potencialnim kandidatkam. IPA zajema pet področij:

1. pomoč pri prehodu in krepitvi institucij;
2. čezmejno sodelovanje (z državami članicami EU in drugimi državami, ki izpolnjujejo pogoje IPA);
3. regionalni razvoj (promet, okolje in gospodarski razvoj);
4. človeški viri (krepitev človeškega kapitala in boj proti izključenosti);
5. razvoj podeželja.

Države upravičenke se delijo u dve kategoriji:

- ▶ države kandidatke za pristop (Hrvatska, Turčija in Nekdanja jugoslavanska republika Makedonija) so upravičene do sredstev na vseh petih področjih IPA;
- ▶ morebitne države kandidatke zahodnega Balkana (Albanija, Bosna in Hercegovina, Crna gora in Srbija, vključno s Kosovom) so upravičene samo do sredstev na prvih dveh področjih.

IPA tako pripravlja države kandidatke na upravljanje evropskih skladov, ki zajemajo ista področja: Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Kohezijski sklad, Evropski socialni sklad (ESS), Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (EKSRP). IPA se uporablja za države kandidatke in potencialne države kandidatke ter države članice, ki sodelujejo v čezmejnih programih s temi državami. Ta nov instrument omogoča sodelujočim državam na zunanjih mejah EU, da vzpostavijo skupen program, za katerega veljajo natančno določena pravila, s čimer so ustvarjeni osnovni pogoji za razvoj pravih čezmejnih projektov. Čezmejnemu sodelovanju med Republiko Slovenija – Republiko Hrvaško je namenjen Operativni program IPA Slovenija – Hrvatska 2007 – 2013.

Trajanje projekta/Trajanje projekta: 01.06.2011. – 31.3.2013.
Vrijednost projekta/Vrednost projekta: 1.470.404,61 EUR

Izdavači/Izdajatelj: Grad Jastrebarsko, Općina Klinča Sela, Općina Pisarovina, Župa sv. Martina Biskupa – Pisarovinska Jamnica
Tekst/Tekst: Janez Weiss, Marija Prašin Kolbezen, Klementina Škrabe, Velimir Kokot, Bojana Rak, Belokranjski muzej, www.si-hr.eu
Fotografije/Fotografije: Velimir Kokot, Domagoj Kunić, Krunoslav Franetić, Aleksander Ostan, Anita Jamšek, Marija Prašin Kolbezen
Oblikovanje/Oblikovanje: Dizajn studio Franetić
Tisak/Tisk: Printera Zagreb
Prijevod/Prevod: Silink d.o.o., Oikos održivi razvoj d.o.o.
Naklada/Naklada: 3.300

Ožujak/Marec, 2013.

www.ipa-erdody.com

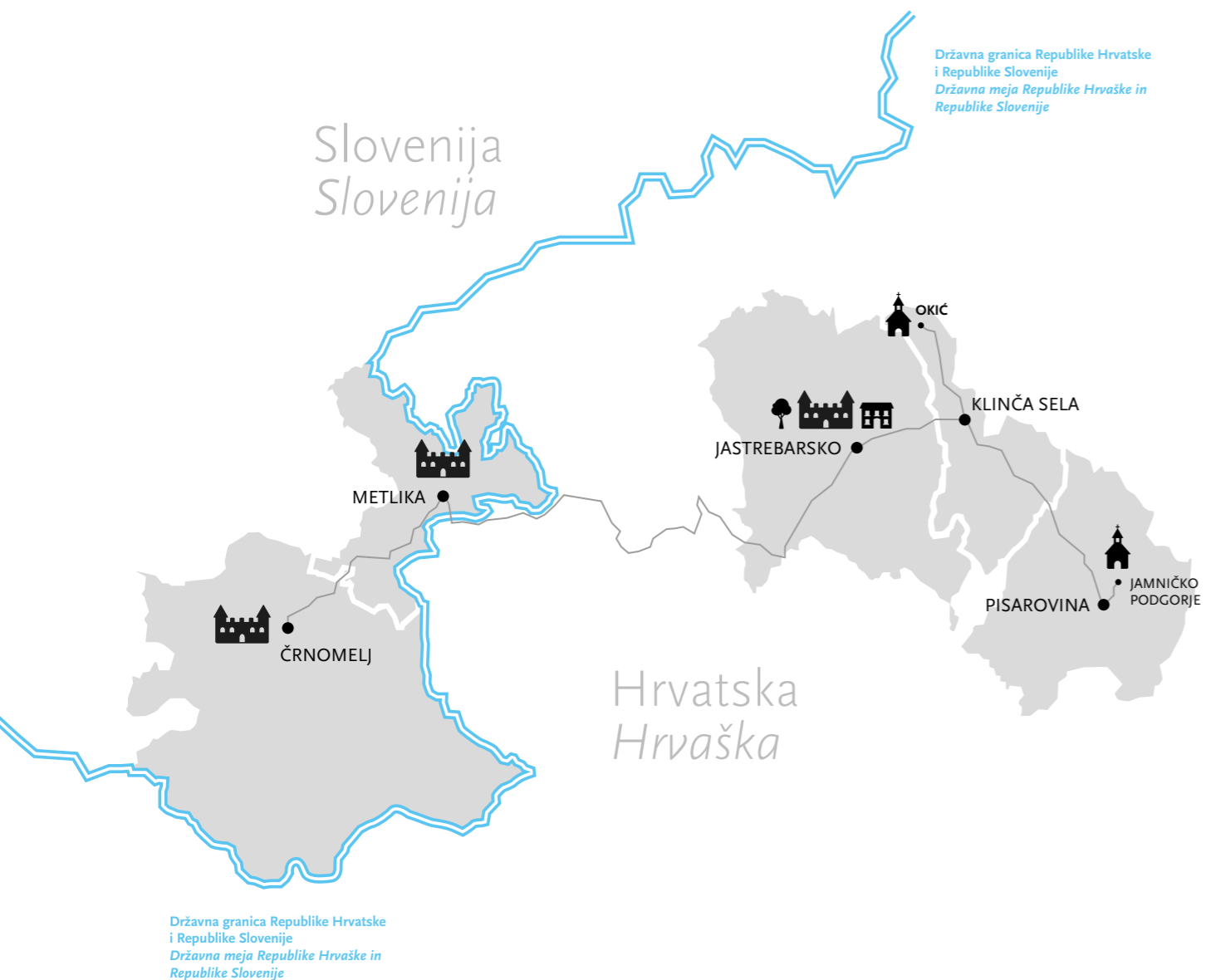

Naložba v vašo prihodnost
Operaciju delno financira Evropska unija
Instrument za predpristopno pomoć

Ulaganje u vašu budućnost
Operaciju dijelomično financira Evropska unija
Instrument pretpristupne pomoći

DVORAC ERDÖDY, JASTREBARSKO DVOREC ERDÖDY, JASTREBARSKO

Dvorac Erdödy, najstariji sačuvani spomenik kulture u Jastrebarskom podigao je ban Matija Gereb između 1483. i 1489. Od početka 16. stoljeća pa sve do 1922. dvorac je bio u posjedu plemićke obitelji Erdödy. U dugoj povijesti mnogo puta dograđivan, ovaj četverkutni dvor pojačan s dvije impresivne, zaobljene kule bio je važna utvrda u vrijeme turskih osvajanja. Unutrašnje dvorište izvanredne akustike krase trijem s arkadama i barokni stupovi. Ploču lijevo od ulaza ugradio je 1592. hrvatski ban Toma Erdödy, pobjednik bitke kod Siska (1593), sin prvog vlasnika dvorca bana Petra Erdödyja. Stjepan Erdödy, ljubitelj prirode i lova osnovao je u dvorcu Prirodoslovni muzej. Nakon toga kupio ga je veletrgovac Ehrmann, a kad je on 1936. godine propao, općina ga je otkupila za dječji dom. U njemu je neko vrijeme bio smješten i Zavičajni muzej. Trenutno iznimno lošeg fizičkog stanja strukture, dvorac posjeduje visoku arhitektonsku, povijesnu i urbanističko-ambijentalnu vrijednost te status zaštićenog kulturnog dobra upisanog na Listu zaštićenih kulturnih dobara RH.

U sklopu provedbe projekta **PROBUĐENA KULTURNA BAŠTINA** izvedena su arheološka te restauratorsko-konzervatorska istraživanja, baš kao i digitalni arhitektonski snimak. Upravo rezultati navedenih istraživanja, ali i rezultati konzervatorske studije predstavljaju polazne točke daljnjeg očuvanja cjelovitosti dvorca, njegove zaštite te stavljanja obnovljenog na raspolaganje budućim generacijama.

Dvorec Erdödy, najstarejši ohranjeni kulturni spomenik u Jastrebarskom, je dal zgraditi ban Matija Gereb med leti 1483 in 1489. Od začetka 16. stoletja pa vse do leta 1922 je bil dvorec v posesti plemiške družine Erdödy. V svoji dolgi zgodovini je bil večkrat dograjen. Ta štirioglati dvorec, ojačan z dvema impresivnima, zaobljenima stolpoma, je predstavljal pomembno utrdbo za časa turskih upadov. Izredno akustično notranje dvorišče krase veranda z arkadami in baročnimi stebri. Ploščo levo od vhoda je leta 1592 dal vgraditi hrvaški ban Toma Erdödy, zmagovalac bitke pri Sisku (1593), sin prvega lastnika dvorca bana Petra Erdödyja. Stjepan Erdödy, ljubitelj narave in lova, je v dvorcu osnoval Naravoslovni muzej. Zatem je dvorec kupil veletrgovec Ehrmann, po njegovem propadu leta 1936 pa ga je občina odkupila za otroški dom. V dvorcu se je nekaj časa nahajal tudi Pokrajinski muzej. Dvorec, ki je trenutno v zelo slabem fizično strukturnem stanju, ima veliko arhitekturno, zgodovinsko in urbano-krajinsko vrednost ter status zaščitene kulturne dediščine, vpisane v Seznam zaščitene kulturne dediščine Republike Hrvaške.

V sklopu izvedbe projekta **PREBUJENA KULTURNA DEDIŠČINA** so bile izvedene arheološke ter restavratorsko-konzervatorske raziskave, kakor tudi digitalni arheološki posnetek. Ravno rezultati navedenih raziskav, pa tudi rezultati konzervatorskih raziskav predstavljajo izhodiščno točko za daljnjo ohranitev celovitosti dvorca, njegove zaštite ter dajanja obnovljenega dvorca na voljo bodočim generacijam.

ŽITNICA U PERIVOJU DVORCA ERDÖDY, JASTREBARSKO ŽITNICA (KAŠČA) V PARKU DVORCA ERDÖDY, JASTREBARSKO

Najznačajnija investicija u projektu PROBUĐENA KULTURNA BAŠTINA Grada Jastrebarskog bila je obnova zgrade Žitnica. Riječ je o zgradi koji je sastavni dio kompleksa dvorca Erdödy, a nalazi se u perivoju Erdödy. Na objektu su izvedeni zidarski i fasaderski, stolarski, bravarski, staklarski, sloboslikarsko-ličilački radovi te klesarski i restauratorski radovi.

Nakon potpune obnova, Žitnica, zgrada koja je za vrijeme boravka plemićke obitelji Erdödy prvenstveno služila za skladištenje žita, okružena zelenilom perivoja i u blizini dvorca Erdödy predstavlja idealan prostor za održavanje kulturnih, gospodarskih i turističkih manifestacija.

Najpomembnejša investicija v projektu PREBUJENA KULTURNA DEDIŠČINA mesta Jastrebarsko je bila obnova zgradbe Žitnica. Gre za zgradbo, ki je sestavni del kompleksa dvorca Erdödy, nahaja pa se v parku Erdödy. Na objektu so bila izvedena zidarska in fasaderska, tesarska, ključavničarska, steklarska, soboslikarsko-slikopleskarska ter kamnoseška in restavratorska dela.

Žitnica, zgradba ki je za časa bivanja plemiške družine Erdödy prvenstveno služila skladištenju žita, po končani obnovi (obkrožena z zelenjem parka in v bližini dvorca Erdödy) predstavlja idealen prostor za prirejanje kulturnih, gospodarskih in turističnih prireditev.

PERIVOJ ERDÖDY, JASTREBARSKO PARK ERDÖDY, JASTREBARSKO

Erdödyjev dvorac okružen je prekrasnim engleskim perivojem, koji je sve do nedavno bio vrlo zapušten. Perivoj dvorca Erdödy u Jastrebarskom, čiji se nastanak veže za prijelaz iz 19. u 20. stoljeće, svojim se strukturno-kompozicijskim značajkama velikim dijelom naslanja na pokret oblikovanja krajobraza započet u Engleskoj tijekom 18 stoljeća. Engleski parkovi prvenstveno su namijenjeni odmoru i rekreaciji građana, a u jaskanskom perivoju ribnjak se spominje već 1691. kada je u parku bio i zverinjak. Perivoj je stavljen pod zaštitu kao spomenik vrtne arhitekture, a od zadnjih promjena vizure Perivoja prošlo je više od dva stoljeća.

U sklopu obnove perivoja izvedeni su pripremni, zemljani te građevinski radovi, a zasađen je i novi biljni materijal. Projektom obnove Perivoj je zamišljen kao prostor namijenjen stalnim ili povremenim događanjima tematski povezanim s kulturnim, umjetničkim i gospodarskim vrijednostima Jastrebarskog i njegove okolice. Uz ovo osnovno programsko i tematsko usmjerenje perivoj nudi i mogućnosti za igru, rekreaciju i različite vidove edukacije o povijesti i baštini.

Erdödyjev perivoj danas je zasigurno najomiljenije jaskansko šetalište, a uređenjem zgrade Žitnica, a u budućnosti i samog dvorca, zasigurno će još i više pojačati svoju čar.

Erdödyjev dvorec je obdan s prekrasnim engleskim parkom, ki je bil do nedavnega zelo zanemarjen. Park dvorca Erdödy v Jastrebarskem, katerega izvor je vezan na prehod iz 19. v 20. stoletje, se s svojimi strukturnimi in kompozicijskimi značilnostmi v veliki meri naslanja na gibanje krajinskega oblikovanja, pričetege v Angliji tekom 18. stoletja. Angleški parki so v osnovi namenjeni počitku in rekreaciji prebivalcev, a v jaskanskem parku se že leta 1691 omenja ribnjak, ko je bil v parku tudi zverinjak. Park je zaščiten kot spomenik vrtne arhitekture, od zadnjih sprememb panorame parka je minilo že več kot dve stoletji. V sklopu obnove so bila izvedena pripravljalna, zemeljska ter gradbena dela, zasajene pa so bile tudi nove rastline.

V projektu obnove je park zamišljen kot prostor namenjen stalnim ali občasnim dogodkom, tematsko povezanim s kulturnimi, umetniškimi in gospodarskimi vrednotami Jastrebarskega in njegove okolice. Poleg te osnovne programske in tematske usmeritve park nudi tudi možnosti za igru, rekreacijo in razne vidike izobraževanja o zgodovini in dediščini.

Erdödyjev park je danes zagotovo najbolj priljubljeno jaskansko sprehajalište, z ureditvijo zgradbe Žitnice, v prihodnje pa tudi samega dvorca, pa se bo njegova privlačnost še povečala.

KAPELA SVETOG VIDA U JAMNIČKOM PODGORJU, OPĆINA PISAROVINA KAPELA SVETEGA VIDA V JAMNIČKOM PODGORJU, OBČINA PISAROVINA

Kapela svetog Vida u Jamničkom Podgorju spada u župu Pisarovinska Jamnica. Kamena kapela sagrađena je s prijelaza 18. u 19. stoljeće. Krajem 1991. oštetili su je pobunjeni Srbi i JNA. Nalazi se na brijegu obraslom šumom izvan naselja. Bočno na pročelju je niša s oslikanim prikazima Srca Isusovog i Srca Marijinog, a djelomično su sačuvani medaljoni s prikazima evanđelista. Bočni rokoko oltari svetog Stjepana i svetog Antuna se obnavljaju, a dio glavnog oltara iz 1726. djelomično je sačuvan.

Crkva sv. Vida obnovljena je u sklopu provedbe projekta **PROBUĐENA KULTURNA BAŠTINA**, sufinanciranog iz Operativnog programa IPA Slovenija – Hrvatska 2007 – 2013.

Kapela svetega Vida v Jamničkom Podgorju spada v okrožje *Pisarovinska Jamnica*. Kamnita kapela je bila zgrajena na prehodu iz 18. v 19. stoletje. Proti koncu leta 1991 so kapelico poškodovali uporniški Srbi in Jugoslovanska ljudska armada (JLA). Nahaja se izven naselja na z gozdom poraslem bregu. Na sprednji strani je niša s slikama Srca Jezusovega in Srca Marijinega, delno pa so ohranjeni tudi medaljoni s slikami evanđelistov. Stranska rokoko oltarja svetega Štefana in svetega Antona se obnavljata, del glavnega oltarja iz leta 1726 pa je delno ohranjen.

Crkev sv. Vida je bila obnovljena v sklopu izvedbe projekta **PREBUJENA KULTURNA DEDIŠČINA**, sofinanciranega iz Operativnoga programa IPA Slovenija – Hrvaška 2007 – 2013.

CRKVA ROĐENJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE U OKIČU, OPĆINA KLINČA SELA CERKEV ROJSTVA BLAŽENE DEVICE MARIJE V OKIČU, OBČINA KLINČA SELA

Omiljena i glasovita okička župna crkva posvećena je Rođenju Blažene Djevice Marije, dakle Maloj Gospi. Prvi zapis o župi Svete Marije Okičke potječe iz 1334, a tijekom idućih stoljeća spominje se redovito u kanonskim vizitacijama. Godine 1622. crkva se spominje prvi puta u povijesti kao građevina. Izvjestitelj zapisuje da je omanja i dosta niska, dobro pokrivena, sa zazidanim glavnim oltarom i jednostavnim pokrajnim oltarima.

U crkvi se 1888. dogodio požar, u kojem je izgorjelo cijelo svetište s glavnim oltarom kao i slike u cijeloj crkvi. Nacrte za obnovu zidova i oltara izradio je majstor Augustin Posilović, a zlatarske i slikarske radove izveo je 1890. slikar Ferdo Quiquerez. Iste je godine radionica orgulja Heferer iz Zagreba obnovila orgulje. Crkva je pregrađena 1893, a pred glavnim pročeljem je oktogonolni zvonik s predvorjem. U crkvi se nalazi vrijedni barokni inventar (oltari, propovjedaonica, krstionica), a pred crkvom figuralno ukrašena ulazna vrata iz 1691.

Glavni oltar čuva čudotvorni kip Majke Božje oko kojeg se okupljaju vjernici koji časte Majku Božju pjesmom i molitvom. U nedjelju nakon blagdana Male Gospe, 8. rujna, u crkvi se od davnina održava glasovito Ključko proštenje, od milja zvano KLJUKA. Riječ KLJUKA dolazi od štapova koje su ostavljali hodočasnici nakon ozdravljenja pred crkvom Majke Božje.

U sklopu projekta **PROBUĐENA KULTURNA BAŠTINA** izrađen je glavni i izvedbeni projekt sanacije temelja, zidane konstrukcije te krovništva crkve.

Priljubljena in znana okička župnijska cerkev je posvećena Rojstvu Blažene Device Marije, torej MALOJ GOSPI. Prvi zapis o župniji Svete Marije Okičke izvira iz leta 1334, v naslednjih stoletjih pa se redno omenja v zapisih kanoničnih obiskov. Leta 1622 se cerkev prvič v zgodovini omenja kot zgradba. Poročevalec piše, da je cerkev manjša in precej nizka, dobro pokrita, z zazidanim glavnim oltarjem in enostavnimi stranskimi oltarji.

V cerkvi je leta 1888 prišlo do požara, v katerem je zgorelo celotno svetišče z glavnim oltarjem kakor tudi vse slike v cerkvi. Načrte za obnovo zidov in oltarjev je naredil mojster Augustin Posilović, zlatarska in slikarska dela je leta 1890 izvedel slikar Ferdo Quiquerez. Iste leta je orgelska delavnica Heferer iz Zagreba obnovila orgle. Cerkev je bila leta 1893 prezidana, pred glavnim pročeljem pa je postavljen osmerokotni zvonik s predprostorom. V cerkvi se nahaja dragocen baročni inventar (oltarji, prižnica, krstionica), pred cerkvijo so figuralno okrašena vhodna vrata iz leta 1691.

Glavni oltar hrani čudežni kip Matere Božje, okrog katerega se zbirajo verniki, ki častijo Mater Božjo s pesmijo in molitvijo. V nedeljo po prazniku Male Gospe (8. september), se v cerkvi že od davnih časov prireja znamenito Ključko proštenje (žegnanje), imenovano KLJUKA. Beseda KLJUKA izvira od palic, ki so jih po ozdravitvi puščali romarji pred cerkvijo.

V sklopu projekta **PREBUJENA KULTURNA DEDIŠČINA** je bil izdelan glavni izvedbeni projekt sanacije temeljev, zidane konstrukcije ter cerkvenega ostrešja.

ČRNOMALJSKI DVORAC, ČRNOMELJ ČRNOMALJSKI GRAD, ČRNOMELJ

Dvorac je sagrađen u 13. stoljeću i najstarija je građevina u Beloj krajini. Bio je sastavni dio obrane grada i u tome je igrao važnu ulogu. Najkasnije početkom 14. stoljeća postao je dom plemenitih gospoda Črnomaljskih (von Tschernembl), koji su ga držali do godine 1564, kada je bio prodan Nikoli VIII. Frankopanu Tržačkom. Tri generacije Frankopana držale su vlastelinstvo Črnomeljom do godine 1635, kada su zbog zaduženosti dvorac i gospodstvo prodali obitelji Palmburg, koja ga je držala do 1672. godine, kada su ih naslijedili obitelj Schweiger i godine 1699. plemeni Lichtenberg. U 17. i 18. stoljeću dvorac je doživio nekoliko rekonstrukcija i razvio se iz tipičnog dvorca sa srednjovjekovnom strukturom u jedinstvenu gradsku cjelinu.

Središnji dio dvorca koji je obuhvaćen u obnovi zatvoren je atrij na prvom katu okružen s četiri strane hodnicima. Atrij, prizemlje i podrum potpuno su renovirani 1972. kada su i zastakljeni hodnici. Razlozi za obnovu objekta su dotrajalost dijelova objekta te energetika cijele zgrade. Osim uobičajenih završnih radova te ugradnje sjenila na staklenim površinama, izvedeno je grijanje hodnika te toplinska izolacija stropa. Obnovljeno je stubište koje je prije bilo glavni ulaz u dvorac. Kako bi radovi mogli biti započeti, u sklopu projekta napravljena je projektna dokumentacija. U obnovljenom dijelu zgrade postavljena je izložba posvećena rezultatima istraživanja prekograničnih veza, što je dio zajedničkog projekta.

Obzirom da je dvorac zaštićen kao spomenik kulture, bilo je potrebno izraditi planove uz blisku suradnju sa službom za zaštitu spomenika. Unatoč stoljećima starom dvorcu, odlučeno je da se pristupi obnovi atrija na suvremen način sa suvremenim materijalima.

Grad je bil postavljen u 13. stoljetju in je najstarejša grajska stavba v Beli krajini. Vpet je bil v obrambo mesta in pri tem imel pomembno vlogo. Napozneje na začetku 14. stoletja je postal rodovna hiša gospodov Črnomaljskih, ki so ga držali do leta 1564, ko so grad in gospostvo Črnomelj prodali Nikolaju VIII. Frankopanu Tržačkemu. Tri generacije Frankopanov so gospodovale Črnomlju do leta 1635, ko so zaradi prezadolženosti prodali grad in gospostvo rodbini Palmburg, ki ga je držala do leta 1672, na kar so jih nasledili Schweigerji, leta 1699 pa pl. Lichtenbergi. V 17. in 18. stoletju je grad doživel več prezidav in se razvil iz tipične srednjeveške zasnove v enovito grajsko celoto.

Osrednji del gradu, ki je uvrščen v prenavo, je zaprt atrij v nadstropju s štirih strani obdan z gankom. Leta 1972 so bili atrij, pritličje in klet celovito preurejeni, ganki pa zastakljeni. Razlogi za obnavo so bili energetske narave in dotrajanost delov objekta. Poleg običajnih obrtniških del ter montaže senčil na steklene površine, se je izvedlo ogrevanje ganka ter toplotna izolacija stropa. Prenovljeno je notranje stopnišče, ki je bilo primarno glavni vhod v grad. Za izvedbo prenave je bila v okviru projekta izdelana projektna dokumentacija. V prenovljenem delu stavbe je tudi na ogled razstava z izsledki študije čezmejnih povezav, ki je del partnerskega projekta.

Grad je tudi kulturni spomenik, zato je pri pripravi načrtov prenave bilo potrebno tesno sodelovanje s spomeniškovarstveno službo. Kljub večstoletni starosti gradu, je bila odločitev, da se k prenavi atrija pristopi na sodoben način s sodobnimi materiali.

DVORAC METLIKA, METLIKA GRAD METLIKA, METLIKA

Dvorac Metlika prvi se put spominje 1338. godine. Zajedno s cijelim mjestom, dvorac je imao ključnu ulogu u obrani Kranjske od turskih prodora, posebno u 15. i 16. stoljeću. Dvorac, koji je bez većih oštećenja preživio Drugi svjetski rat, u starijoj prošlosti nije bio takve sreće. Nakon požara 1705. i 1790. godine dvorac se obnavljao, a utvrda, koja na Valvasorovom bakrorezu iz 17. stoljeća još uvijek djeluje kao tvrđava, poprimila je karakteristike dobrostojeće gradske rezidencije.

Prvi vlasnici dvorca Metlika bili su grofovi Goriški, u čije je posjedu bio do 1374. kad su dobili Habsburgovci. Od kraja 14. do sredine 15. stoljeća promijenio je više vlasnika od kojih su najvažniji bili grofovi Celjski. Dvorac je 1561. dobio hrvatski ban Petar II. Erdody te poslije njegov sin Toma II. Erdody, u čijem je posjedu bio sve do 161. Od 1621. do 1714. dvorac je u vlasništvu gospode Wazen od koje ga je 1714. kupio kapitul zagrebačke stolne crkve te ga zadržao do 1792.

Dvorac Metlika dom je Belokranjskom muzeju, koji se u dvorac preselio ubrzo nakon osnivanja, 1951. godine. Osim opsežne ažurirane stalne izložbe o životu u Beloj krajini od prapovijesti do sredine 20. stoljeća, tu se nalaze i administrativni prostori muzeja, knjižnica, arhiv i depo te Ganglov izložbeni prostor, namijenjen povremenim izložbama.

Grad Metlika se prvič omenja leta 1338. V 15. in 16. stoletju je imel skupaj z mestom ključno vlogo pri obrambi Kranjske pred turškimi upadi. Grad, ki je brez večjih poškodb preživel Drugo svetovno vojno, v starejši zgodovini ni imel take sreče. Po požarih leta 1705 in 1790 je bil obnovljen. Utrdba, ki na Valvasorjevem bakrorezu iz 17. stoletja še vedno deluje kot trdnjava, pa je prevzela značilnosti bogate mestne rezidence.

Prvi lastniki gradu Metlika so bili Goriški grofje, ki so ga obdržali vse do leta 1374, ko je prešel v last Habsburžanov. Od konca 14. do sredine 15. stoletja je zamenjal več lastnikov, od katerih so bili najpomembnejši grofje Celjski. Leta 1561 je grad Metlika dobil hrvaški ban, Petar II. Erdödy in potem njegov sin Toma II. Erdödy, ki ga je obdržal vse do leta 1621. Od leta 1621 do 1714 je bil v lasti gospodov Wazen, od katere ga je leta 1714 kupil kapitelj zagrebske stolnice ter ga obdržal do leta 1792.

Grad Metlika je dom Belokranjskega muzeja, ki je bil vanj preseljen kmalu po ustanovitvi leta 1951. Poleg obsežne stalne razstave o življenju v Beli krajini od pradavnine do sredine 20. stoletja, se tu nahajajo tudi administrativni prostori muzeja, knjižnica, arhiv in depoji, ter Ganglovo razstavišče, namenjeno občasnim razstavam.

O PARTNERIMA O PARTNERJIH

VODEĆI PARTNER — GRAD JASTREBARSKO

Jastrebarsko je dobilo ime po jastrebarima, srednjovjekovnim uzgajivačima lovnih ptica, jastrebova i sokolova. Mjesto od davnina u svom grbu ima jastreba. Jastrebarsko se prvi put spominje 1249. kao ZEMLJA JASTREBARSKA i gradsko naselje FORENSES DE JASTRABURCZA u ispravi bana Stjepana, kojom se tvrdavi Podgorske županije vraćaju otuđene zemlje. Od tog naziva je i danas popularni skraćeni naziv grada – Jaska. Na molbu stanovnika, kralj Bela IV. dodijelio je Jastrebarskom 12. siječnja 1257. povlasticu SLOBODNOG KRALJEVSKOG TRGOVIŠTA, koja je gotovo 600 godina bila osnovni pravni dokument na temelju kojeg su građani mogli očuvati svoju slobodu od feudalaca. Kasnije su je potvrđivali i drugi vladari, a danas se ti dokumenti čuvaju u Gradskom muzeju Jastrebarsko.

Na život i razvoj grada u povijesti posebno su utjecali vlastelini Erdödy koji su imanja u Jastrebarskom imali od 1519. do 1848. Dvorac obitelji Erdödy, koji se nalazi u gradskom parku nedaleko centra Jastrebarskog, najstarije je zdanje u gradu. Revolucijom 1848. završilo je feudalno razdoblje u povijesti jaskanskog vlastelinstva i trgovišta te je započelo neko novo doba.

I dan danas Jastrebarsko je središte šireg područja kojeg čine općine Krašić, Žumberak, Pisarovina i Klinča Sela te sam grad Jastrebarsko koji je status grada dobio 1995.

Obnova objekata kao što su ŽITNICA, a u skoroj budućnosti i sam dvorac Erdödy, pružit će Jastrebarskom novi kulturni identitet. Povoljan prometni položaj kao i blizina Zagreba čine danas Jasku gospodarskim središtem. Grad Jastrebarsko postaje sve poželjniji investitorima i mladim ljudima koji ovdje ostaju, ali i dolaze ovdje živjeti iz drugih gradova i općina. Razvojne prednosti grada pretvaraju Jastrebarsko u moderno središte u kojem njegovi građani mogu raditi i živjeti bez prevelike gužve i stresnih situacija. Jastrebarsko obiluje kulturnim spomenicima, zelenim brežuljcima, pitomim vinorodnim prigorjem, divljom prirodom te bogatstvom šuma i voda.

Jastrebarsko je savršen spoj urbanog i ruralnog, a tomu pridonosi i perivoj parka Erdödy koji je smješten u samom srcu grada i čijom će se obnovom probuditi uspavana prošlost u novom, 21. stoljeću.

PROJEKTNI PARTNER — OPĆINA METLIKA

Počeci grada Metlika sežu od kraja 13. stoljeća, kada su grofovi Gorički osnovali naselje Neumarkt ili novu tržnicu na važnom trgovačkom putu iz Hrvatske prema današnjoj središnjoj slovenskoj regiji. Već u 14. stoljeću Neumarkt se razvio u središte Grofije u Marki i Metlici, posjede grofova Goričkih u Dolenjskoj i Beloj krajini i potom uzeo ime Metlika. Također, tamo je stolovao poglavar zemlje, mjesto je imalo plemeniti sud, a kroz njega je išla razvijena trgovina vina, soli, žita i drugih roba.

VODILNI PARTNER — MESTO JASTREBARSKO

Jastrebarsko je dobilo ime po srednjeveških rejcih lovskih *pric – jastrebov in sokolov*, mesto pa ima od davnih časov v svojem grbu *jastreba*. Prvič je omenjeno leta 1249 kot DEŽELA JASTREBARSKA in naselje FORENSES DE JASTRABURCZA v dokumentu bana Stjepana, s katerim je trdnjavi Podgorske županije vrnil odtujena področja. Od tega naziva je še danes priljubljeno skrajšano poimenovanje mesta – Jaska. Na prošnjo prebivalcev je kralj Bela IV. Jastrebarskemu 12. januarja 1257 podelil privilegij SVOBODNE KRALJEVSKE TRŽNICE, ki je bil skoraj 600 let osnovni pravni dokument, na temelju katerega so meščani ščitili svojo svobodo pred fevdalci. Kasneje so ga potrdili tudi drugi vladarji, danes pa ta dokument hranijo v Mestnem muzeju.

Na življenje in razvoj mesta so v zgodovini posebej vplivali plemiči Erdödy, ki so imeli ta posestva v lasti od leta 1519 do 1848. Dvorec družine Erdödy se nahaja v parku nedaleč od središča Jastrebarskega in je najstarejša stavba v mestu. Z revolucijo leta 1848 se je končalo fevdalno obdobje v zgodovini tamkajšnjega plemstva in tržnice ter se je začelo novo obdobje.

Še danes je Jastrebarsko središče širšega območja, ki ga tvorijo občine Krašić, Žumberak, Pisarovina in Klinča Sela ter samo Jastrebarsko, ki je status mesta dobilo leta 1995.

Obnova objektov, kot je ŽITNICA in v bližnji prihodnosti tudi dvorec Erdödy, bo dala Jastrebarskemu novo kulturno identiteto. Zahvaljujoč ugodnemu prometnemu položaju in bližini Zagreba je Jaska gospodarsko središče, ki tako postaja zanimivo za investitorje in mlade, ki tukaj ostajajo in se sem priseljujejo. Razvojne prednosti mesta spremenjajo Jastrebarsko v moderno središče, v katerem vsi njegovi meščani lahko delajo in živijo brez prevelike gneče in stresnih situacij. Hkrati Jastrebarsko nudi obilo kulturnih spomenikov, prekrasnih zelenih hribov, ukročeno vinorodno predgorje, divjo naravo in bogastvo gozdov in voda.

Jaska je popoln spoj urbanega in ruralnega, k čemer prispeva sam park Erdödy v samem srcu mesta in z obnovo katerega se bo prebudila uspavana preteklost v novem, 21. stoletju.

PROJEKTNI PARTNER — OBČINA METLIKA

Začetki mesta Metlika segajo v čas konca 13. stol., ko so grofje Goriški ustanovili naselbino Neumarkt ali Novi trg ob pomembni trgovski poti iz Hrvaške proti današnjem osrednjeslovenskem prostoru. Že v 14. stol. se je Neumarkt razvil v središče Grofije v Marki in Metliki, posesti goriških grofov na Dolenjskem in v Beli krajini, in posledično prevzel ime Metlika. Prav tam je stoloval glavar dežele, mesto je imelo plemiško sodišče, skozi njega pa je tekla živa trgovina z vinom, soljo, žitom in ostalim blagom.

U listopadu 1408. su Metliku napali Turci – to je bio prvi turski upad na teritorij bivše Kranjske. Zbog graničnog položaja Metlika je bila posebno izložena turskim napadima te je sve do osnutka Karlovca (1579) imala važnu ulogu u obrani Kranjske i zaleđa Vojne krajine. U drugoj polovici 16. stoljeća, u vrijeme vladavine Petra II. i Tome Erdödyja (1561–1621), Metlika je bila središte širenja protestantizma i hrvatskog protestantskog tiska. Metlika je uvijek bila centar vinogradarstva, gdje je raslo i prodavalo se dragocjeno Markwein – vino iz Marke.

PROJEKTNI PARTNER — OPĆINA ČRNOMELJ

Počeci Črnomelja sežu u kasno brončano doba. Naselje se nastavilo razvijati kroz željezno doba i najvjerojatnije je pripadalo plemenu Japoda sve do njihovog uništenja u vrijeme rimskih pohoda u zapadnu Iliriju. Črnomelj je kao srednjovjekovno središte prvi put spomenut u pisanim izvorima 1228. Već je prije 1251. dobio trgovačka prava, a 1407. prvi se put spominje kao grad. Život tog malog grada upletenog između obala rijeka i dvoraca odvijao se polako. U nemirnom razdoblju 15. i 16. stoljeća više su ga puta opsjedali Turci, ali ga nikada nisu uspjeli osvojiti. Gradu su najviše štete nanijeli požari u 15. stoljeću, a najveći požar pogodio ga je 1586.

Tek se u 19. stoljeću Črnomelj ponovno počeo razvijati u regionalno središte s uredima suda i uprave. Slovenska čitao-nica nastala je 1868., vatrogasci su se organizirali 1874., nova gradska škola otvorena je 1890., a 1914. Črnomelj je dosegla i željeznica. Povezan s ostatkom Slovenije, Črnomelj je početkom 20. stoljeća naglo moderniziran. U 2. svjetskom ratu Črnomelj je okupirala Italija i to sve do kapitulacije, kada je Črnomelj postao središte oslobođenog teritorija, ujedno i središte slobodne Slovenije. Upravo se tamo 18. i 19. veljače 1944. održavala sjednica SNOS-a (Slovensko narodnooslobodilačko vijeće) te su se razvili uredi nove slobodne države. U poratnom razdoblju Črnomelj se razvio u upravno središte te je danas najveći grad u Beloj krajini.

Uz ostale aktivnosti, za postizanje ciljeva u zajedničkom projektu slovenskih i hrvatskih partnera, ključan je MEKANI SADRŽAJ PROJEKTA: izrada studije prekograničnih povijesnih veza, čiji će rezultati biti predstavljeni na stručnom kongresu na kraju projekta, kao i u dvojezičnoj monografiji. Studija osvjetljava prošle politička, gospodarska i društvena događanja te međusobne povezanosti područja partnerskog projekta.

Grad Črnomelj svjestan je važnosti svoje tisućljećima duge povijesti i burnih događanja na svom području. Obnovom prvog kata dvorca na kojem se nalazi stalna izložba s rezultatima ove povijesne studije dobit će se još jedan važan kamen u mozaiku uredenja stare gradske jezgre.

Oktobera 1408 so Metliko napadli Turki in to je bil prvi turški vpad na ozemlje nekdanje dežele Kranjske. Zaradi obmejnega položaja je bila Metlika posebno izpostavljena turškim vpadom in vse do ustanovitve Karlovca (1579) je imela pomembno vlogo v obrambi dežele Kranjske in zaledju Vojne krajine. V drugi polovici 16. stol., za časa gospostva Petra II. in Tomaža Erdödyja (1561–1621) je bila Metlika središče protestantizma in širjenja hrvaškega protestantskega tiska. Vseskozi je bila tudi središče vinogradništva, kjer je raslo in se prodajalo dragoceni Markwein ali vino iz Marke.

PROJEKTNI PARTNER — OBČINA ČRNOMELJ

Začetki Črnomlja segajo v čas pozne bronaste dobe. Skozi železno dobo se je naselbina razvijala in najverjetneje spadala k plemenu Japodov, vse do njenega uničenja za časa rimskih pohodov v zahodni Ilirik. Kot srednjeveško središče je Črnomelj prvič omenjen v pisnih virih leta 1228, še pred letom 1251 je dobil trške pravice, leta 1407 pa je prvič omenjen kot mesto. Življenje mesteca vpetega med bregove rek, grad in komendo križnikov je teklo počasi, v nemirnih 15. in 16. stol. so ga večkrat oblegali Turki, vendar ga niso nikoli osvojili. Tako so največ škode mestu prizadeli požari že v 15. stoletju, najhujši pa ga je prizadel leta 1586.

Šele v 19. stoletju se je Črnomelj ponovno pričel razvijati v regionalno središče s pripadajočimi uradi sodišča in uprave. Leta 1868 je nastala slovenska čitalnica, 1874 so se organizirali gasilci, 1890 je bila odprta nova mestna šola in 1914 ga je dosegla železnica. Povezan z ostalo Slovenijo se je Črnomelj na začetku 20. stoletja naglo moderniziral. Ob izbruhu 2. svetovne vojne ga je okupirala Italija in ga držala vse do kapitulacije, ko je postal Črnomelj središče osvobojenega ozemlja in tako središče svobodne Slovenije. Prav v njem je potekalo 18. in 19. februarja 1944 zasedanje SNOS ter se razvili glavni uradi nove, svobodne države. V povojnem času se je Črnomelj razvil v upravno središče in je sedaj največje naselje Bele krajine.

Poleg ostalih aktivnosti za dosego ciljev v skupnem projektu slovenskih in hrvaških partnerjev pa je ključna MEKRA VSEBINA PROJEKTA, in sicer študija čezmejnih zgodovinskih povezav, katere izsledki bodo predstavljeni na strokovnem posvetu ob koncu projekta kot tudi v dvojezični monografiji. Študija osvetljuje pretekle politične, gopodarske razmere kot tudi družabna dogajanja in medsebojne povezave na območju partnerskega projekta.

Mesto Črnomelj, ki se zaveda svojih več tisoč let zgodovine in burnih dogajanj je v prizadevanju po obnovi mesta s prenovo 1. nadstropja, kjer je s tem projektom urejena tudi stalna razstava z izsledki zgodovinske študije, dodalo še en kamen v mozaik k ureditvi mestnega jedra.

O PARTNERIMA O PARTNERJIH

PROJEKTNI PARTNER — OPĆINA KLINČA SELA

Općina Klinča Sela smještena je zapadno od Zagreba, na glavnom cestovnom i željezničkom putu između Zagreba i Karlovca. Područje općine Klinča Sela pruža se većom površinom kroz prostranu nizinu Pokuplja. Manjom površinom Klinča Sela zahvaćaju krajnji istočni dio gore Plešivice s prigorjem i s izraženim izduženim ograncima gorja, koji se pružaju u smjeru sjever-jug sve do nizine Pokuplja.

Općina Klinča Sela udaljena je 25 km od Zagreba, 8 km od Jastrebarskog i 29 km od Karlovca. Općina broji 14 naselja. Jedna od zanimljivosti općine Klinča Sela veže se uz sred-njovjekovni grad Okić koji je smješten na južnim padinama Plešivice. Uz svoje vrijedno povijesno bogatstvo, Okić je zanimljiv i kao izletište. Okić, grad Frankopana i Erdödyja, Turci su tri puta opkoljavali, napadale su na njega i druge vojske, ali ga nikada nisu osvojile. Gradom su kroz osam stoljeća njegove povijesti gospodarili samo Hrvati. Vrlo važnu ulogu Okić ima u hrvatskom planinarstvu, književnosti, znanosti, novinarstvu i glazbi, iako se o tome u Hrvatskoj možda premalo zna. Okić je privlačan za svaki oblik planinarenja, od alpinizma i oštih tura do jednostavnog hodanja po brdima, jer ima nešto što je u hrvatskim planinama rijetkost - penjačku stazu osiguranu na alpski način klinovima i čeličnom užadi.

Zanimljivo je kako se prvi pisani spomen župe Blažene Djevice Marije nalazi u popisu župa Zagrebačke biskupije koji je napravio Ivan arhiđakon Gorički davne 1334.

Klinča Sela je općina koja se upravo zbog svog položaja na sjecištu putova između Zagreba, Jastrebarskog i Samobora tijekom posljednjih godina može pohvaliti znatnim razvojem. Općina se tako nameće kao nosioc razvitka kraja između Jastrebarskog i Zagreba, čemu zasigurno doprinosi i novoizgrađeni direktni izlazak na autocestu, čvor Donja Zdenčina, na prometnom pravcu Zagreb – Karlovac – Split. Razvitku zasigurno doprinosi i izgradnja zgrade novog centra, nove škole, ali i redovne gradske linije javnog prijevoza ZET-a, Samoborčeka kao i gradske željeznice. Obiteljima koje žele živjeti nedaleko glavnog grada Zagreba u manjoj i razvijenoj sredini, Klinča Sela predstavlja u zanimljivo rješenje.

PROJEKTNI PARTNER — OPĆINA PISAROVINA

Općina Pisarovina, najveća i najrjeđe naseljena općina Zagrebačke županije, nalazi se u jugoistočnom dijelu Županije, a okružena je Vukomeričkim Goricama i tokom rijeke Kupe. U gradu Zagrebu poznata je kao idealno mjesto za odmor, aktivnih sportski ili ležerniji obiteljski život. Zato i ne treba čuditi da na prostoru općine postoji oko 900 vikend objekata, čiji vlasnici u posljednjim godinama intenzivno mijenjaju svoje adrese i postaju stalni stanovnici Pisarovine. Privlače ih ležerniji način života u kraju koji nije gradski prenapučen, čiji je okoliš sačuvan, a prostranstva slobodna za sve njihove slobodne aktivnosti.

PROJEKTNI PARTNER — OBČINA KLINČA SELA

***Obćina Klinča Sela** se nahaja zahodno od Zagreba, na glavni cestni in železniški poti med Zagrebom in Karlovcem. Večji del njene površine se razteza po prostrani nižini Pokuplja, medtem ko z manjšo površino zajema skrajni vzhodni del gore Plešivice s predgorjem in izrazitim pobočji hribov, razpotegnjenimi v smeri sever-jug vse do nižine Pokuplja.*

Obćina Klinča Sela je 25 km oddaljena od Zagreba, 8 km od Jastrebarskega in 29 km od Karlovca. Šteje 14 naselij. Ena od zanimivosti občine Klinča Sela je povezana s srednjeveškim mestom Okić, ki se nahaja na južnih pobočjih samoborskih hribov in je poleg svojega zgodovinskega bogastva zanimiv tudi kot izletna točka. Okić, mesto Frankopanov in Erdödyjev, so Turki trikrat obkolili, napadale so ga tudi druge vojske, a ga nikoli niso osvojile. V mestu so v osmih stoletjih njegove zgodovine gospodarili Hrvati. Zelo pomembno vlogo ima v hrvaškem planinstvu, književnosti, znanosti, novinarstvu in glasbi, čeprav o tem širše množice na Hrvaškem vedo zelo malo. Okić je privlačen za vsako obliko planinstva, od alpinizma in napornih tur do preproste hoje po hribih, saj ima nekaj, kar je v hrvaških gorah redkost – plezalno pot, zavarovano na alpski način s klini in jeklenimi vrvmi.

Zanimivo je, da je prvo zapisano omembo župnije blažene device Marije najti na seznamu župnij Zagrebske škofije Ivana arhiđakona Goričkega davnega leta 1334.

Klinča Sela je občina, ki se prav zaradi svojega položaja na križišču cest med Zagrebom, Jastrebarskim in Samoborom v zadnjih letih lahko pohvali s precejšnjim razvojem. Občina se prav tako pojavlja kot nosilec razvoja krajev med Jastrebarskim in Zagrebom, k čemur zagotovo prispeva novozgrajeni neposrednii izhod na avtocesto, vozlišče Donja Zdenčina, v prometni smeri Zagreb – Karlovac – Split. Prav tako k razvoju prispeva tudi izgradnja novega centra in nove šole, pa tudi obstoječe redne linije mestnega javnega prevoza ZET-a, Samoborčeka in mestne Klinča Sela predstavljajo zanimivo rešitev za družine, ki želijo živeti v manjši in razviti sredini nedaleč od glavnega mesta.

PROJEKTNI PARTNER — OBČINA PISAROVINA

***Obćina Pisarovina**, največja in najredkeje naseljena občina Zagrebske županije, se nahaja v njenem jugovzhodnem delu in jo dominantno določajo Vukomeričke gorice in tok reke Kolpe. Zagreb je v njej prepoznal idealen kraj za počitek, aktivno športno ali bolj ležerno družinsko življenje, zato se niti ne gre čuditi, da je območju občine najti kakšnih 900 vikendov, katerih lastniki zadnja leta intenzivno spreminjajo svoje naslove in postajajo stalni prebivalci občine. Privlači jih bolj ležeren način življenja v kraju, ki ni prenatrpan kot mesto, njegovo okolje pa je ohranjeno in prostranstva na voljo za vse športne ali družinske dejavnosti.*

O postanku Pisarovine postoji legenda. Na mjestu gdje se nalazi današnja Pisarovina postojalo je grofovsko imanje, što je i povijesna činjenica. Tu je živjela grofica Sara, koja je teško oboljela. Oko grofovskog imanja bili su brojni vinogradi, a Sara je prema predaji rado pila vino. Njezini uslužni podvornitelji nudili su joj u tom trenutku vino pa su joj govorili: PIJ, SARO, VINA! Tako govori legenda o postanku imena Pisarovina.

Općina Pisarovina uspješno razvija komunalnu i gospodarSKU infrastrukturu, sport, kulturu i društvene aktivnosti, potpomaže poljoprivredu i poduzetništvo, u isto vrijeme cijeneći i unapređujući svoja turistički poželjna prirodna bogatstva.

PROJEKTNI PARTNER — ŽUPA PISAROVINSKA JAMNICA

Pisarovinska Jamnica župa je Turopoljskog arhiđakonata i Pokupsko-vukomerečkog dekanata. Kapela svetog Vida u Jamničkom Podgorju nalazi se u sklopu župe Pisarovinska Jamnica. Znatno su je oštetili pobunjeni Srbi i JNA krajem 1991.

O nastanku Pisarovine obstaja legenda, po kateri je na mestu, kjer se nahaja današnja Pisarovina, obstajala grofovska posest, kar je tudi zgodovinsko dejstvo. Tu je živela grofica Sara, ki je težko zbolela. Grofovsko posestvo so obdajali številni vinogradi, Sara pa je po izročilu rada pila vino. Njeni uslužni služabniki so ji ga takrat ponujali in ji govorili: PIJ, SARA, VINO! Tako govori legenda o nastanku imena Pisarovina.

Obćina Pisarovina skladno z zakonom svoje glavne dejavnosti izvaja preko upravljanja na področju razvoja komunalne in gospodarske infrastrukture, razvoja športa, kulture in družbenih dejavnosti, razvoja in spodbujanja poljedelstva, podjetništva, turističnih in naravnih kapacitet in bogastev.

PROJEKTNI PARTNER — ŽUPNIJA PISAROVINSKA JAMNICA

***Pisarovinska Jamnica** je župnija Turopoljskega arhiđakonata in Pokupsko-vukomerečkega dekanata. Kapela svetega Vida v Jamničkom Podgorju se nahaja v sklopu župnije Pisarovinska Jamnica. Konec leta 1991 so jo znatno poškodovali uporniški Srbi in Jugoslovanska ljudska armada (JLA).*

Grad Jastrebarsko

Strossmayerov trg 13, 10450 Jastrebarsko, Hrvatska
T. +385 1 6281 110 **F.** +385 1 6281 112 **E.** info@jastrebarsko.hr
www.jastrebarsko.hr

Občina Metlika

Mesni trg 24, 8330 Metlika, Slovenija
T. +386 7 30 63 100 **F.** +386 7 363 74 02 **E.** obcina.metlika@siol.net
www.metlika.si

Občina Črnomelj

Trg svobode 3, 8340 Črnomelj, Slovenija
T. +386 7 30 61 100 **F.** +386 7 30 61 130 **E.** info@crnomelj.si
www.crnomelj.si

Općina Klinča Sela

Karlovačka 28e, 10452 Donja Zdenčina, Hrvatska
T. +385 1 6288 028 **F.** +385 1 6289 899 **E.** opcina.klinca.sela@zg.t-com.hr
www.klinca-sela.hr

Općina Píсарovina

Trg Stjepana Radića 13, 10451 Píсарovina, Hrvatska
T. +385 1 6291 197 **F.** +385 1 6291 616 **E.** tajnistvo@pisarovina.hr
www.pisarovina.hr

Župa sv. Martina Biskupa – Píсарovinska Jamnica

Jamnica Píсарovinska bb, 10451 Píсарovina, Hrvatska
T. +385 1 6292 011

Naložba v vašu prihodnost
Operaciju delno financira Evropska unija
Instrument za predpristopno pomoć

Ulaganje u vašu budućnost
Operaciju dijelomično financira Evropska unija
Instrument pretpristupne pomoći